

Proti žalobě o zaplacení kupní ceny za dodané krávy namítl žalovaný započtením vzájemnou pohledávku z náhrady škody, ježto se krávy neotělily do 1 měsíce, jak byl žalobce přislíbil. Oba nižší soudy uznaly podle žaloby, odvolací soud neuznal vzájemné pohledávky žalovaného proto, že žalovaný ji uplatňoval až po šestinedělní lhůtě §u 933 obč. zák.

Nejvyšší soud zrušil rozsudky obou nižších soudů a vrátil věc prvému soudu, by ji znovu projednal a rozhodl.

Důvody:

Jest nesporno, že bylo smluvně ujednáno, že dodané krávy otelí se do 1 měsíce po dodání, že jsou tedy v 8 měsících stelnosti. Odvolací soud jest na omylu, že jde o vadu dobytka po rozumu §u 933 obč. zák. se zkrácenou lhůtou k uplatnění správy a že žalovaný nároků z této správy pozbyl proto, že tuto vadu uplatnil teprve v žalobní odpovědi ze dne 26. prosince 1924, při čemž má soud odvolací za zcela bezvýznamný dopis žalovaného ze dne 24. dubna 1924. Přípověď, že se krávy otelí do 1 měsíce, jest smluvní dohodou, jež stranami byla výslovně jako podstatná vytčena a převzata a náležela tedy k patřičnému splnění smlouvy. Nevyhovovaly-li dodané krávy, jak žalovaný námitkou uplatnil, této smluvné přípovědi, jde o nedostatečné splnění smlouvy, které přičísti jest žalobci jako jeho smluvní zavinění. Nárok, který žalovaný z té příčiny námitkou proti žalobnímu nároku uplatňuje, je tedy nárokem na náhradu škody z tohoto nedostatečného splnění smlouvy, tedy z civilněprávního smluvního zavinění žalobcova (§§ 912, 1295 obč. zák.). Nárok takový není však vázán na krátkou lhůtu §u 933 obč. zák., jak odvolací soud za to má.

Čís. 5050.

Novela o právu manželském.

Rozvrat manželství nemusí býti způsoben vinou manželů (jednoho z nich), nýbrž i osobou třetí, nebo vůbec okolím (prostředím), ba dokonce i beze vší viny nějaké osoby. Poměr takového objektivní příčiny k (převážné) vině manžela.

(Rozh. ze dne 19. května 1925, Rv I 684/25.)

Žalobce v době sňatku se žalovanou dne 17. července 1905 byl vdovcem s pěti malými dítkami. Z jeho manželství se žalovanou nebylo dítek. Žalobce měl u sebe matku své ženy a žalovaná přistěhovala se k němu též se svou matkou. Tato odstěhovala se od žalobce na podzim 1905 a na jaře 1906 odešla od žalobce i žalovaná v jeho nepřítomnosti, odvezši i všechn svůj nábytek, a více se k němu nevrátila; manželské společenství nebylo mezi stranami od těch dob obnoveno. Žalovaná zaslala brzy po svém odchodu žalobci dopis, v němž ho žádá za odpuštění, že mu způsobila odchodem svým hanbu. Žaloba o rozluku pro rozvrat manželství z viny žalované byla oběma nižšími soudy zamítna.

nuta, odvolacím soudem z těchto důvodů: Rozvrat manželství lze dovoditi pouze z celého souboru skutečností za manželského společenství a z průběhu soužití manželů. Nelze sice tvrditi, že neoprávněný a bezdůvodný odchod žalované z manželské společnosti neměl na manželský rozvrat stran žádného vlivu, přes to však nelze ze zjištěných okolností ani z okolností, ve sporu tvrzených, nijak dovoditi, že již tímto odchodem bylo manželství tak hluboce rozvráceno, že na manželích nelze spravedlivě požadovati, by v manželském společenství setrvali nebo je zase obnovili. Naopak vychází jak z dopisu, jež žalovaná po svém odchodu žalobci zaslala, tak i z protokolu, scpsaného s oběma manželi u obecního úřadu dne 20. ledna 1907, že tentokráte obnova manželského společenství při oboustranné dobré vůli byla snadno možná a měl zejména žalobce vzhledem k ustanovení §§ 44, 90 až 93 obč. zák. možnost a prostředky, by manželku k návratu do společné domácnosti a k plnění manželských povinností přiměl. Neučinil-li, vešel-li naopak sám v nový poměr s Marií R-ovou, s kterou po dobu asi 15 roků pěstoval styky pohlavní, nelze než zcela nezvratně souditi, že tímto svým chováním a jednáním svazky, které ho k žalované jeho manželce dosud poutaly, úplně zničil a manželství od základu rozvrátil, tak že po všem tom, co se v průběhu dlouholetého odloučení manželů událo, skutečně na obnovení manželského soužití tu pomýšleti nelze. Ježto však příčinu tohoto hlubokého rozvratu spatřovati dlužno hlavně v poměru žalované k Marii R-ové, stihá ho i převážná vina na rozvratu a první soud nejen výsledky veškerého jednání správně ocenil, nýbrž i věc zcela správně po stránce právní posoudil, zamítnuv dle §u 13 h) rozl. zák. žalobní žádání, aby manželství stran z důvodu hlubokého rozvratu manželství bylo rozloučeno.

N e j v š š í s o u d rozloučil manželství z viny žalobcovy.

D ů v o d y:

Že tu rozvrat jest a to takový, že spolužití manželů navždy vylučuje, uznávají též obě nižší stolice, a bylo by, když manželé již téměř 20 let žijí rozloučeně, zbytečno, chtít to teprve doličovati. Tak jde jen o otázku viny, kde rozeznávají jest otázku převážné viny na rozvratu podle §u 13 písm. h) rozl. zák. a otázku viny na rozluce dle §u 11 říz. ve věcech manž., ačkoli i tato vina na rozluce jsouc vinou na důvodu rozluky, tedy v případě rozvratu na rozvratu, se pojmově kryje s onou, jenže se nepředpokládá její převážnost. Aby se otázka převážné viny mohla správně posouditi, dlužno si uvědomiti, že rozvrat nikterak nutně nepředpokládá, že musí manželé neb aspoň jeden z nich býti vůbec na rozvratu vinen, nýbrž že rozvrat může býti způsoben také osobou třetí, nebo vůbec okolím (prostředím), ba dokonce i beze vší viny nějaké osoby, zejména nesrovnatelností povah nebo vůbec poměry. Také nepřekonatelný odpor, jenž jest rozvratu velmi blízce příbuzným, nepředpokládá nutně něčí vinu, a proto sám § 11 říz. v manž. věcech uznává výslovně možnost, že žádná strana nemá viny na rozluce, jejím důvodu. Může-li však rozvrat nastati i z příčin objektivních, beze vší viny manželů, dlužno v každém případě příčiny rozvratu po této stránce zkoumati

a, shledá-li se jednak vina toho kterého manžela a jednak objektivní příčina rozvratu, že to obé při něm spolupůsobilo, tu, třeba druhý manžel ani nejmenší viny neměl, nesluší již proto říci, že onen manžel, jehož vina spolupůsobila, jest výhradně vinen, nýbrž, poněvadž vina je i ona objektivní příčina, která se mu přiřítati nedá, dlužno vliv obojí této příčiny navzájem odvažovati a teprv potom, když osobní vina manželova bude nad onou objektivní příčinou převažovati, bude to jako převážná vina překážkou nároku tohoto manžela na rozluku. V tomto případě o vině žalované manželky nemůže vůbec býti řeči, a nelze souhlasiti s míněním odvolacího soudu, že odchod žalované z domácnosti žalobcovy, jenž prý nezůstal na rozvrat bez vlivu, byl neoprávněný a bezdůvodný. Neboť obsah spisů, a to jak výpovědi svědecké tak dopis žalované po jejím odchodu žalobci zaslaný a její vyličení věci, oproti němuž žalobce ničeho uvéstí nedovedl, leda že popíral dřívější styky s R-ovou, nezustavují nejmenší pochybnosti, že žalovaná byla stranou trpící, že jí naprostá netečnost manželova, kterou počítávala jako opovržení, působila duševní muka v té míře, že i přes svou výslovnou náklonnost k němu cítila se nucena jeho domácnost opustiti, by nabyla duševního klidu. To bylo, chápe-li se její duševní stav a oceňuje-li se zejména její útlocit a dobrota srdce, vyzařující ze všeho jejího jednání a každé řádky jejího dopisu (přes to že byla macecha, měla děti jeho srdečně ráda a ony navzájem tak ji milovaly, že při jejím odchodu plakaly, a v dopise vymínuje si, aby dítky nechal k ní přijíti, nazývá se jeho milující manželkou, oslovuje ho draze milovaným manželem, a prosí ho za odpuštění, domnívajíce se, že mu odchodem svým způsobila úhonu ve veřejném mínění), dozajista nejvýš oprávněné a důvodné, neboť neudělala to z lehkomyšlnosti nebo vzdoru nebo zlomyslnosti, nýbrž z bolesti a odcházela s lítostí a resignací. Tedy: manželství při jejím odchodu již bylo rozvrácené a ona rozvratu nezavinila, nýbrž rozvrat, jenž se dostavil z příčin mimo její chování ležících zavinil naopak její odchod. Nesmí se to tedy zaměňovati. Bylo by chybou, domnívati se, že rozvrat předpokládá nesváry a výstupy, že musí býti patrný i na venek, neboť přijde na povahy, v tomto případě oba manželé byli lidé slušní a řádní, kteří to neměli dáno, by vyvolávali hádky a křiky, nebo dokonce i rvačky. Tím vším jest také vyvráceno dovolání, pokud rozvrat přiřítá odchodu žalované ze žalobcovy domácnosti, nazývajíce jej zlomyslným, a dokládá se k tomu jen, že prohlásil-li žalobce dle protokolu obecního úřadu ze dne 20. ledna 1907, že jest ochoten ji jako svou manželku každou dobu zpět přijmouti, přinese-li zpět vyplacené jí práve věno 200 K, nebyla tím příčina, pro kterou ona ho právem opustila, odčiněna, a proto také ani její návrat nemůže se jí za vinu přiřítati. Co však se týče žalobce, shledával první soud jeho vinu v jeho nedostatku náklonnosti k manželce. To ovšem tak prostě, jak to jest řečeno, přijmouti nelze, neboť náklonnost nedá si poroučeti a je-li vynucována, zvrací se v tím prudší odpor. To jsou psychologické věci, jež násilím lámati nelze. Odvolací soud zase žalobci přiřítá, že ani na dopis žalované po jejím odchodu mu zaslaný ani po citovaném protokolu obecního úřadu ničeho nepodnikl a nijak se o to nepříčinil, by její návrat přivodil, ač prý dokonce měl i právo, ji k návratu mocí práva nutit, neboť ten-

kráte prý bylo ještě možno manželství udržeti. Než tu se přehlíží, že již bylo rozpadlé, že rozvrat tu už byl, byv příčinou odchodu žalované, jak shora ukázáno, i nebylo možno je zase sklížit, když se citovaný poměr manželů nezměnil. To, že potom žalobce zapředl pohlavní poměr s R-ovou, nebylo teprv žádnou příčinou rozvratu, nýbrž naopak leda jen jeho následkem. Ale myšlenka prvního soudce domyšlena vede přece na vinu žalobcovu. Nezodpovídá sice přímo za nedostatek náklonnosti, ale za to, že při nedostatku náklonnosti v manželství vešel: náklonnost nedala se vynutit, ale to se od něho mohlo žádati, aby, nemaje jí, manželství neuzavíral, to mu kázala poctivost vůči žalované, a v tom je tedy jeho vina, že poněkud lehkomyšlně, aniž vyčkal, až dostaví-li se city, k manželství potřebné, z důvodů více méně sobeckých, snad aby si opatřil hospodyně a opatrovatelku pro děti, manželství jí nabídl, které selhalo. Ale tato vina jest příliš lidská a příliš omluvitelná, než aby mohl býti odsouzen nésti jho tohoto nezdařeného manželství na doživotí, a není také rozhodující, neboť i taková manželství stávají se šťastnými neb aspoň snesitelnými. Hlavní vinu mají tedy poměry, jednak citový poměr mezi manžely, jenž se spolužitím na straně žalobce bez jeho viny horšil, to patrně, jak z dopisu žalované vyplývá, vinou poměrů v domácnosti, v níž řevnily spolu dvě tchýně, čehož následky dají se domyslíti. Není tedy vina žalobcova převážná, naopak. Bylo proto tak uznati, jak se stalo.

Čís. 5051.

§ 79 pojišťovacího řádu ze dne 22. listopadu 1915, čís. 343 ř. zák. byl zrušen Šem 170 poj. zák. ze dne 23. prosince 1917, čís. 501 ř. zák.

Předpisy Šu 79 poj. zák. ze dne 23. prosince 1917, čís. 501 ř. zák. nevešly dosud v platnost.

Byly-li pojišťovnou složeny na soudě zabavené a věřiteli k vybrání přikázané požární náhrady, poněvadž si i jiné osoby činí na ně nárok, jde o případ Šu 307 ex. ř. (§ 1425 obč. zák.) a jest náhrady rozvrhnouti podle zásad §§ 283/287 ex. ř.; dle Šu 65 ex. ř. jest tu 8denní lhůta rekursní.

(Rozh. ze dne 19. května 1925, R II 122 25.)

Soud první stolice rozvrhl zbytek požární náhrady, složený na soudě. Rekursní soud odmítl rekurs pro opožděnost, ježto byl podán až 14. den po doručení napadeného usnesení.

Nejvyšší soud nevyhověl rekursu.

D u v o d y:

První soudce, zahajuje řízení o rozvrhu požárních náhrad, dovolává se Šu 79 pojišťovacího řádu ze dne 22. listopadu 1915, čís. 343 ř. zák. Ale řád tento byl zrušen Šem 170 zákona ze dne 23. prosince 1917, čís. 501 ř. zák. jímž zaveden byl nový pojišťovací řád, a mohlo by tedy jíti jen o předpis Šu 79 tohoto nového pojišťovacího řádu. Avšak § 79 ne-